

Mikola Emese

FŰSZÁLAK A SOROMPÓ KÖRÜL

„A Berettyótól és a Sebes- és Fekete-Köröstől, valamint ezek számos mellékvizeitől s ágaitól öntözött területes lapálya általában igen termékeny s gyakran mutatja a délibáb tündéri látványát, helyenként azonban a csekély esésű és lassú folyású vizek mocsarakká szélesedve, az egészségtelen éghajlat okozóivá válnak.”

(Bihar vármegye, Révai Nagy Lexikona, 1911.)

Isti, az alig huszonhat éves kispap szarba lépett. Nem trágyába, mert azt látta volna. Kutyaürülék lehetett, mert felülről semmi sem látszott a cipőjén, de a szag, az átható volt. Dobbantgatni kezdett a szépen ledöngölt földúton, de csak a libák haragját vonta magára. Zajongva, sziszegve közeledtek felé, nyakukat előrenyújtva hessegettek rikító fehér, erőteljes szárnyaikkal.

- Így nem mehetek családlátogatásra, azt a...!

A libák mögött hagyott pocsolján akadt meg a tekintete. A rekkenő nyári melegben is mindig maradt itt-ott egy kis víz, ezen a lankás mocsaras legelőn, azért is hajtották ide a helybéliek a libákat. Voltak olyan helyek is, ahol nem bújt elő a víz, csak kocsonyás sárkockák meredtek az ég felé.

- Kutya ez a síkság! Fene nagy alföld! Rónák végtelenje. Az sincs, hova bújni a nap elől. Csak menni kell, menni, egyenesen. Nincs fel is út, és a le is út is hiányzik.

Olyan fojtogatva érezte magát a mozdulatlan nagy melegben, mint a libák töméskor. Ilyesmit is csak itt látott, otthon a székelységben nem volt ilyen. Nem törődve az őt kísérő sziszegéssel, elment a pocsolyaig, levetette a cipőjét, és óvatosan belemártotta a vízbe.

Már nem tudott felegyenesedni, mert egy liba ráugrott a hátára, csőrével csípte az inggallérját, és verdeste a szárnyaival.

- Jaj, ne! Menjetek! Hé!

Azt a se tudta, mit csináljon, csak az alagútszerű dübörgést hallotta a füle körül, és látta, amint az izzadság nagy csöppökben csepeg a

hajáról, mint Pierce Brosnannak abban a James Bond-filmben. És ezt bámulta, lelassítva, kitágult, hosszú másodpercekben.

- Hess te! Hess!

A falu százegy éves Gyula bácsija állt mellette, aki botjával leverte a libát a kispap hátáról. Azt pletykálják róla, hogy nem is támaszkodik soha a botjára, csak mintha játékból hordaná magával, mert mindig a föld fölött van tíz centivel a vége.

- Húha, köszönöm szépen! Isten fizesse meg. Na, ilyet se kaptam még. Jól megverték, pedig olyan ártatlan vagyok.

Az öreg nem szállt vitába vele.

- Hát... akkor előlegbe kaptad.

- Pokoli volt - mondta kínosan nevetve a kispap.

Mire felegyenesedett, már csak az öreg hátát látta, aki vissza se fordulva válaszolt.

- A pokol ajtaja már csak ilyen. Nincs rajta felirat, olyan, mit a többi ismeretlen út, de ha becsukod a hátad mögött, az is rád zúdul, amiről soha nem is tudtad, hogy létezik.

Persze, a pokol ajtaja, mikkel nem példalózzgat nekem! Biztos hallotta a Tankcsapda számot, tavasszal, mikor a dédunokái valami alkotótábor rendeztek a mezőn, de szerintem inkább csak füveztek. Meg akartam látogatni őket, de nem hívtak. Pedig akkor már megvolt a kinevezésem ide, tudhatták volna, én meg nem akartam rögtön ilyen nehéz esettel kezdeni, ami rosszul sülnhet el.

- Hát köszönöm, hogy megmentett, Gyula bátyám.

- Már amennyire lehet - válaszolt az öreg a fűzfa árnyékából, a háza előtti padon ülve.

- Elvinném hálából Debrecenbe valamelyik lányát, unokáját vagy dédunokáját, ha jönne - a kispap zavartan elnevette magát -, nem csak úgy. Izé, rendez az egyházkerület egy kis hétvégi kirándulást, hogy közösen imádkozzunk a magyar testvérekkel a készülő református egységért. Szép lesz.

- Miért, mi románok lennénk?

- Jaj, hát ki mondott ilyet, Gyula bácsi?

- Mondtak elegenden. Mondtak. Elvégre itt - előremutatott a legelő felé - most Románia van. S ott - hátrafelé mutatott - meg a magyaroké.

- De látja, hogy most már szabad világ van... Leomlottak a határok... Készítjük elő az új református egységet...

- Új egység?! Tudja, mi volt itt, amikor én húszéves voltam? - közben botjával kopogtatni kezdett a járdán.

- Nem.

- Hát ez az!

II.

- Mi addig nem megyünk Debrecenbe, amíg nem mehetünk egyenest! - mondta inkább komolyan, de azért sértődötten Ida, akinek nyitottságában eddig nem kételkedett a székely kispap. De hiába, Ida tagadással viszonyult ehhez a látszólag egyszerű és rövid kiránduláshoz.

- Hát persze, hogy egyenest megyünk. Hogy mennénk? Szépen elvisz a busz. Légekondicionált!

Ida nem válaszolt semmit. A falon vastag, sötét képkeretben, régi foltos üveg mögött a világosi fegyverletétel csatajelenete. A huszárok díszes ruhái türkizkékre koptak a naptól, és a földre dobott zászlók színe is pasztellé fakult. A tükör előtt családi képek. Barna-fehér, szürke-fehér és színes portrék, csoportképek évszámtól, generációktól függően. A csendet megtöri egy nagy légy zúgása, majd rögtön újabb. Két kergetőző dongó.

- Aszta! - sziszegi Ida, és vadászként néz előre, István kispap feje fölött.

A két zöldhátú légy egy bünbeesést ábrázoló festményen állapotott meg. A női alak arca, közelsége, hivalkodó körte mellei Gauguin-alakokat juttatott István eszébe, de Ádám olyan finomka és szőke volt, mint egy Barbie baba párja. Éva haja nem volt teljesen kibontva. A füle fölötti tincs be volt fonva, és hátrakötve.

- Frizura! A bünbeesés előtt! Mennyi pontatlanság - állapította meg magában István.

A zöldhátú legyek Ádám világos haján és a nő pisze orrán sétálgattak, mígnem Ida módszeresen elhessegette őket a függöny mögé, és pár kör után szétlapította mindkettőt. Majd visszaült a vendéggel szembe, és megengesztelődve mesélni kezdett.

- Mikor a 106-os vasútvonalat újraindították negyvenben, nemcsak a nagyszántói, de még a mi diószegi kutyáink és macskáink is mind odavesztek. Nem tudni, mi bolondította meg őket. Elég az hezzá, hogy még légy se volt a faluban. Mert mind elrepültek dongani az ottani

dögöket, akiket a vonat ütött el. Bár most, hogy sorolom neked, nem emlékszem, hogy bár egyet is láttam volna a vonatból. Pedig én is jártam akkor Debrecenbe. Mondtam az előbb, ugye, hogy Debrecen–Nagyvárad volt a 106-os? Nem mindig csak a libákat meg a szőlőtőkéket lestem. Ott láttam a Nagymamát a lányokkal. Filmen! Még egy cigarettát is elszívtunk utána a..., hogy is hívták azt a helyet? Ajaj... Azt a bátyám festette, szegénynek olyan csökött bal keze volt, nem vihették el katonának, mert nem tudta volna tartani a fegyvert. Aztán lövedékeket is talált az oroszok után, azokból kupákat faragott, de nem voltak olyan szépek. Mind járta a falut, aztán hamar elvitte az italt, olyan szomorkás természete volt.

- Isten nyugosztalja. Hát nézze meg újra Ida néni a várost. Mi változott azóta. Hozzuk, visszük. Felidézzük a régi emlékeket.

- Azt már nem! - és felállt, jelezve, hogy eddig tartott a vendégszeretete.

- Voltak oroszok? Mármint, hogy itt, harcok? A lövedékek miatt kérдем.

- Átmentek a falun. Csúnya kutyaképük volt, igaz, én csak a csirkeöl résén át láttam egyet. Mert odabújtunk anyámmal. A bátyám akkor is már csak kószált, de nem látszott, hogy bántották volna. Sőt, aztán hazaállított ezzel. Tiszta sárga volt ez a vászon, a tubusok meg, egynémelyik jól ki is volt már nyomkodva. Na? Nem jó a meggyoszörp? Túl édesre csináltam a tiszteletes úrnak?

- Dehogynem, nagyon finom. Gondolja meg, Ida, egy kis kikapcsolódás. Nincs is messze.

Ida újra elnevette magát, és a fejét csóválta.

- Mintha én nem tudnám!

III.

- Miért vagyok ilyen nyomott, hisz még alig indultam el? Ez a meleg, ez a hőség! Rád telepszik, és nem tudsz semmire se figyelni. Még pislogni se tudok, mintha a pislogás is megzavarna abban, hogy a melegre figyeljek, de miért kellene a melegre figyeljek? Nincs árnyék, menedék sehol. Mit érezhetnek ezek a libák, amikor tömik őket?

- Jaj, hát jöjjön be, tiszteletes úr! Jöjjön, elalél itt nekünk a falu közepén. Ne járjon hajadonfővel!

Baloghné kinyitotta a kaput, és intett a kispapnak, hogy ne a ház felé menjen, hanem hátra.

- Oszdt ténylegesen hozzánk jött?

A kispap bólintott.

- Csak nincs valami baj?

A hátsó udvarban az egész nagy família valami első látásra átláthatatlan rendben tette a dolgát. Baloghné szánakozóan ránézett a kispapra:

- Inkább menjen bé az uram műhelyébe, ott, né, és mindjárt küldök egy kis szörpöt.

- Víz, az jobb lesz.

- Ugyan már, mindjárt csupasz vizet fog itt nálunk inni, jól is néznénk ki!

A fehérre meszelt kis vályogház végre menedéknek tűnt.

- Na, mit akar?

- Erről a régióról akarok többet megtudni.

Mindkét férfi meglepődött. Balogh Jóska, mert azt hitte, az asszony jött be pörölni valamiért, hátra se fordult az ajtónyitásra. A kispap meg saját, hangosan kimondott gondolatától rezzent össze. Jóska letette a vésőt, és kézfogásra közeledett a kispap felé. Egy kisfiú behozott egy tányér kalácsot, mákos és diós, szép ívben kirakva. Majd egy másik unoka jött a pohár piros szörpös vízzel. Némán felbámultak a két egymással szemben álló férfira, majd kimentek.

- Mi mindig egy vármegye voltunk. ...Meg hát látszik is. Két különböző megye, majdnem ugyanazzal a névvel! Most szokjuk a csonkaságot. Már ha lehet egyáltalán az ilyesmit egészségesen megszokni.

A legyek már megtámadták a kalácsot, kicsiny szívószálaikkal szüröcsölték ki az édességet a szörpéből, és dözsolva csókolgatták szájon az angyalokat a régi falvédőn, akik ártatlan arccal és nagy libaszárnyakkal tartották a magyar címet meg a koronát a levegőbe. Az ablakban egy osztrák outlet reklámkartonja védett a nap ellen. A fal mentén a sváb festett bútortól a fém alkatrészszekrényig minden meg volt mentve, hogy tárolásra szolgáljon, még akkor is, ha hibás volt az ajtaja vagy törött a polca.

- Mit dolgozik, Balogh úr? Nem akarom fenntartani.

- Az asszony meg a gyerekek, na, ők dolgoznak! Én csak vajúdom ezzel a fával, és nem tudom, lesz-e valaha szobor belőle, vagy sem. Mert, ami itt van - és a szívére mutat -, nem olyan könnyű ám előcsalogatni.

A háromlábú szék mellett a munkaasztalon jól kivethető egy földre boruló, zokogó, meztelen női alak. Körte mellei kibújnak a hóna alól, hajában két fonott tincs. Mellette halomba ledobott csatazászlók.

- Allegória!

- Persze, hát igen... És micsoda komoly vésőkészlet. Persze, a lényeges a mű, a szobor, az igazán... szép. Nemes.

Ahogy próbálja körbejárni az alkotást, egy szekrény ajtaja nyikorogva útjába áll.

- Érdekelnek a szerszámok, nagybátyám asztalos. Gyerekként mindig csodáltam őket.

A legnagyobb véső mögött, mint az amerikai filmek öltözőinek szekrényeiben, fénykép. Egy női portré. Ugyanaz a frizura, ugyanaz a pisze orr.

- Ki ő?

- A Kiss Kató.

- Megölték az oroszok!

- Nem. Azt nem. De miután átvonultak a falun, ugye, mi katonák voltunk akkor, nem sokra rá elment a nénjéhez. A dombon túlra - Balogh Jóska előremutat, majd kicsit gondolkodva megáll. - Vagy nem is - harminc fokkal elfordul balra, és a másik domb mögé mutat -, oda, ott van Vértes. Akkor még nem tudta, hogy odaát marad. Mert Léta is, meg Vértes is odaát maradt. Mi meg hazajöttünk a falunkba. A mostani rendőrség, az volt az ő háza. A milícia simán csak beleköltözött, mintha ők építették volna.

IV.

Egy fonott frizurás, pisze orrú, körte mellű fiatal nő, egy 48-as zászlót magára tekerve ruha gyanánt, megy a legelőn, a dombok felé. Kezében fonott kosár, tele szilvával, barackkal és köszmétével. - Méghogy nem voltam itthon azóta! - mondja nevetve. - Hát ki tartja rendben a házat? A rendőrség?

VIDÉKI KISLÁNY

Itt végre meleg van. A tizenkét éves Sáríka a szegénysorról félénken kopogtat a gazda nappalijának üvegajtaján. Már ég az arca a melegtől meg a félelemtől, csak a csontjaiban játszadozik a hideg. Az előbb ette meg a tegnapi maradékot, meg egy majdnem teli cukorkás zacskót is nyomtak a köténye zsebébe. A tévében vidám zene szól. Sáríka mosolyog. A gazda szépen az ölébe ülteti.

Olyan gyönyörű, mély lila az ég, azzal a kicsi félholddal, és a hatalmas fák mellette, mintha csak egyetlen nagy gesztenyefa leveléből lennének. És az a szép nő, milyen hosszú a haja, és mennyi ékszer! Epekedve nézi a férfit, de az, fehér kötéssel a fején, csak dühösen vicsorit, mint a lova. Még a por is olyan selymes! Jön, hogy megszimogassa az ember.

De Sáríka nem mer hozzáérni a falvédőhöz, míg a gazda ütemesen masszírozza a melleit. „Vidéki kislány, mindegy mit hiszel, ma este úgysis a szerelmem leszel. Vidéki kislány, mindegy mit hiszel..”

- Vagesz?

Sáríka csak mosolyogva bólint, szeme még mindig a falvédőn.

- Na, megvagyázod a libáimat az erdőszélen?

Elfordul végre a falvédőtől, és a cukorkás zacskót szorongatja még mindig a köténye zsebében.

A gazda felhangosítja a tévét, és Sáríkat lebillenti az öléből.

- Száz fokk celziusz, ismered?

Olyan, mintha beszélgetni akarnának vele. Óvele! Elnevetné magát ezen az abszurd helyzeten, de most nem egyedül van. Tisztelettudóan összeszorítja az ajkait, és inkább a földet nézi. Úgy érzi, itt jó helye lesz, itt mindene megvan.

„Vidéki kislány, mindegy mit hiszel, ma este úgysis a szerelmem leszel. Vidéki kislány, mindegy mit hiszel. Tudom, engem már soha nem hagysz el.”

Utószó: Ha olyan buják lennénk, mint vintage papíron a rózsák, több tucat gyerekünk lenne, és vagy száz szeretőnk. Csak vágyaink, és nem céljaink. Csak vakon bízánk, nem félnénk és nem aggódnánk.

De nem: mi két lüktető, ólomnehéz üreget cipelünk. Egyet a méhünkben, egyet a szívünkben. Gondosan elzárjuk, mint banki

alkalmazott a széfet. Szorosan tapadó szeméremajkak, légsák mellek. Erényöv, szivacsos melltartó. Harisnya, pántos felső. Szoknya, blúz. Körömcipő, ballonkabát. És mi a bonyolult számszár, ami nyitná a kapukat? Nem bonyolult. Amatőri egyszerűségű. Egy dédnagymama adna meg ilyen átlátszó, naiv, kitalálható kódot. De nincs miért bonyolítani a dolgokat, hisz senki nem akar feltörni vagy kinyitni semmit. Merő önérzetből, egy kis személyes emberi méltóságért védjük magunkat. Csak azért védekezünk, hogy a sok vakon száguldó, önmegvalósító cirkáló meg ne sebezzen.

Ezért maradnak csak a célok, csak az aggodalmak, csak a félelmek.

Vágy és Hit: szép rózsza marad a vintage papíron. Hímzés a díszpárnán. Tetoválás a vállon. Ékszer a testen. Könyvjelző a bibliában. Porcelánfigura a nappaliban. Háttérkép a telefonban. Rámosolygunk, csodáljuk, megsimogatjuk. Bár érinthető, de elérhetetlen.

*Köpeny (Giotto után), No 509., 2016
(70 x 50 cm, szén, préselt szén, papír)*